

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-04-14

Diarienummer 2022-17578

Handläggare

Karin Meyer

Telefon: 031-3683728

E-post: karin.meyer@miljo.goteborg.se

Yttrande till stadsbyggnadsnämnden över förslag till detaljplan för verksamheter vid Norra Stenebyvägen, Tuve, SBF-2023-00152

Förslag till beslut

Miljö- och klimatnämnden tillstyrker fortsatt planarbete under förutsättning att förvaltningens synpunkter beaktas.

Sammanfattning

Syftet med detaljplanen är att göra det möjligt att etablera ett kundcenter och tillhörande demobanor och utöka befintlig industriverksamhet för Volvo Lastvagnar AB. Detaljplanen innehåller även ny kommunal gata, omdragning av befintlig kommunal gata samt ska säkerställa natur-, kultur- och sociala värden inom tre delområden. Aktuell detaljplan har koppling till detaljplan för verksamheter vid Pressvägen (batterifabriken)¹.

Miljöförvaltningens synpunkter

Naturmiljö: Miljöförvaltningen bedömer att planbestämmelserna inte är tillräckliga för att säkra att populationen av mindre hackspett kan bevaras på tillfredställande nivå.

Ytterligare utredningar behöver göras och utformningen av planförslaget behöver eventuellt justeras. Dessutom kan förstärkningsåtgärder för samtliga känsliga fågelarter bli nödvändiga. Miljöförvaltningen bedömer att detaljplanen behöver kompletteras med en åtgärdsplan för naturhänsyn inom området där demobanorna är tänkta att anläggas.

Jordbruksmark och lokaliseringsutredning: Det behöver framgå vilka ställningstaganden som ligger bakom valet att exploatera jordbruksmark för demobanorna. Miljöförvaltningen bedömer att urvalskriterierna är bristfälliga.

Kompensationsåtgärder: Miljöförvaltningen bedömer att föreslagna kompensationsåtgärder är otillräckliga och bör utredas vidare. Inom några delområden är möjligt att höja naturvärdena genom att restaurera områdena.

Dagvatten: Ytterligare åtgärder behövs för att reducera fosforhalten i vattendragen. Dagvattenutredningen behöver kompletteras så att det framgår att behovet av rening och fördröjning av vatten kan säkerställas inom planområdet. Planbeskrivningen behöver förtydliga hur miljö kvalitetsnormerna för vatten ska klaras.

Miljömål: Bedömningen av några miljömål behöver justeras.

¹ [Sörred - Verksamheter vid Pressvägen - Plan- och byggprojekt - Göteborgs Stad \(goteborg.se\)](#)

Miljöförvaltningens samtliga synpunkter beskrivs under rubriken Förvaltningens synpunkter sist i tjänsteutlåtandet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Bedömningen ur ekologisk dimension utvecklas under rubriken Förvaltningens synpunkter.

Bedömning ur social dimension

Enligt nulägesinventeringen i den sociala- och barnkonsekvensanalysen påtalas att kopplingar mellan olika ridstigar och att tillgängligheten till Stenebygård och jogging-lederna behöver bevaras. Andra mål som lyfts fram är bland annat att utveckla entrépunkterna till grönområdet söder om Stenebyvägen.

Miljöförvaltningen bedömer att det finns ett stort värde i att närboende ska kunna nyttja området på kvällar och helger, för promenader, ridning och rekreation och kunna passera området. Området med demobanor är tänkt att stängslas in. Det kommer göra naturområdet omöjligt att nyttja.

Miljöförvaltningen saknar en beskrivning av hur Hisingsparken påverkas av den ändrade vägdragningen. Miljöförvaltningen bedömer att intrånget är litet i stadsparken, men att kompensatoriska åtgärder för arealförlusten av stadspark behövs.

Bilaga

[Länk till planhandlingarna på www.goteborg.se](http://www.goteborg.se)

Ärendet

Stadsbyggnadsnämnden har beslutat att genomföra samråd för detaljplan för verksamheter vid Norra Stenebyvägen. Stadsbyggnadsnämnden har gett miljö- och klimatnämnden möjlighet att lämna synpunkter på förslaget till detaljplan senast den 12 april 2023.

Miljöförvaltningen har begärt och fått förlängd remisstid till den 28 april 2023 för behandling i miljö- och klimatnämnden den 25 april 2023.

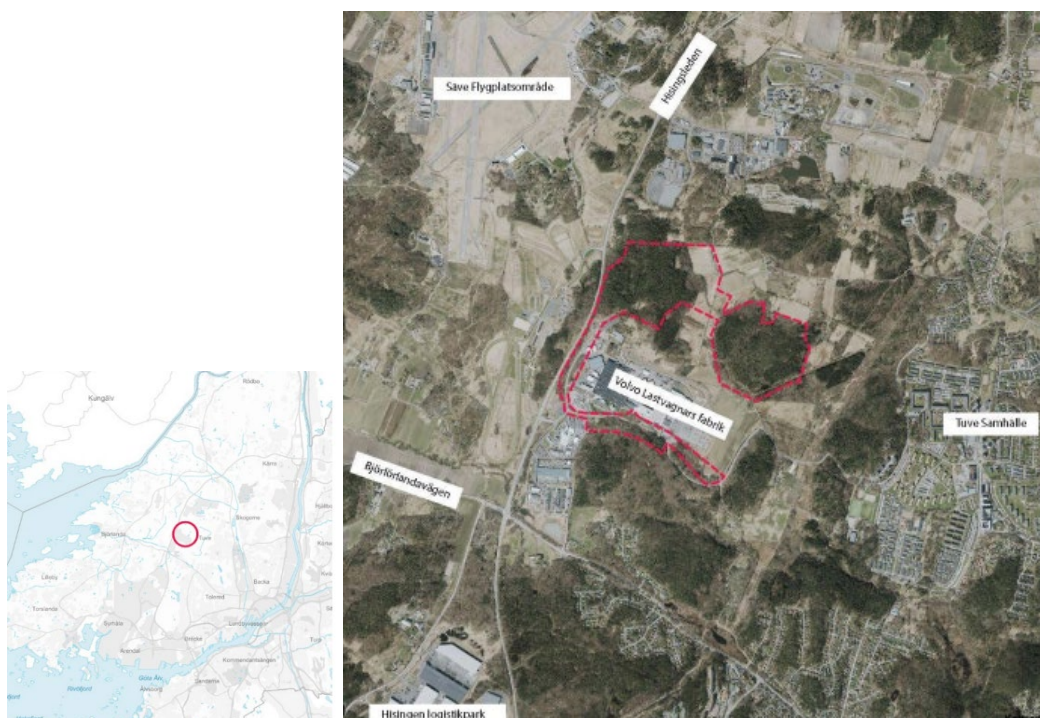
Förvaltningen har bedömt förslagets miljö- och hälsoskyddsaspekter och tagit fram detta förslag till yttrande till stadsbyggnadsnämnden.

Beskrivning av ärendet

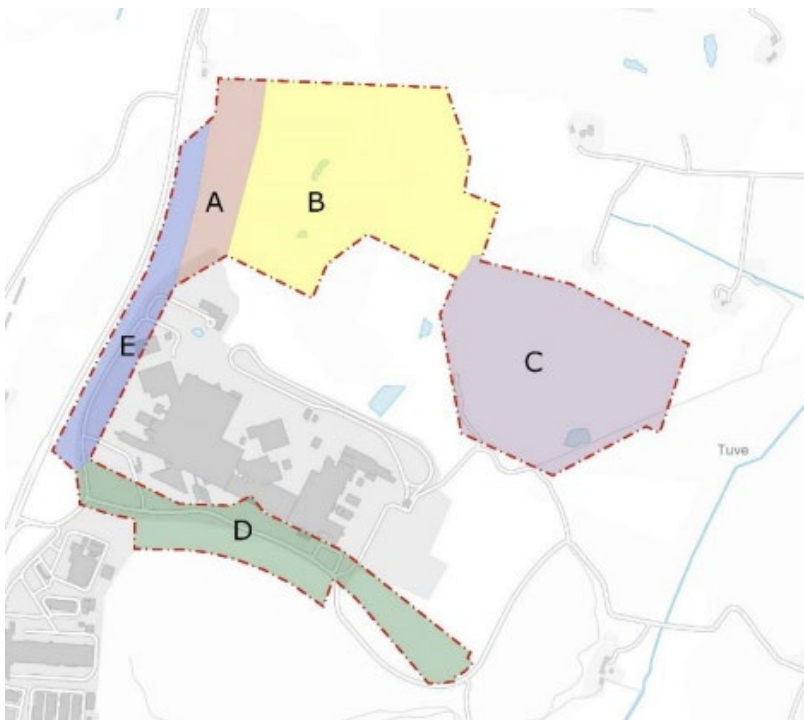
Syftet med detaljplanen är att göra det möjligt att etablera ett kundcenter och tillhörande demobanor samt utöka befintlig industriverksamhet. Demonstrationsbanorna ska bestå av en asfaltbana och en grusad terrängbana, vilka ska användas för större arbetsfordon.

Syftet är även att ge möjlighet för en ny kommunal gata, omdragning av befintlig kommunal gata samt att säkerställa natur-, kultur- och sociala värden inom tre delområden som planläggs som natur.

Planen innebär att Volvo Lastvagnar AB kan utöka befintligt industriområde vid Volvo Lastvagnar i Tuve. Fastigheterna ägs av Göteborgs Stad och Volvo Lastvagnar AB.

Översiktskarta över planområdets placering i staden, på centrala Hisingen och planområdesgräns i närområdet.

Detaljplanområdet har delats in i olika delområden: A: Område för nyexploatering i nordväst. B: Område för demobanor i nordväst, västra höjden. C: Område för demobanor i nordöst, östra höjden. D: Område för natur, väg och nyexploatering i söder, Stenebyvägen. E: Område för väg i väst, Norra Stenebyvägen.

3D-vy över området med utbyggnad enligt planförslaget. Tunn gul streckad linje visar planområdet. Gula volymer avser nya byggnader medan gråa ytor är hårdgjorda ytor för parkering/väg/demonbanor (Liljewall arkitekter AB, 2023).

Detaljplanen har koppling till detaljplan för verksamheter vid Pressvägen, vilken miljö- och klimatanmänden tidigare behandlat den 25 januari 2022². Detaljplanen vid Pressvägen gällde etablering av en batterifabrik. Med anledning av Volvo Cars och Northvolts

² § 25 MKN 2022-335

planerade batterifabrik behöver AB Volvokoncernens kundcenter, VTEX, och tillhörande demobanor flyttas. Det är i dag beläget inom fastigheten Sörred 7:3 i direkt anslutning till den planerade batterifabriken.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning av planförslagets effekter på miljö och hälsa

Nedan sammanfattas de bedömningar som stadsbyggnadsförvaltningen gjort rörande de viktigaste miljö- och hälsoaspekterna av planförslaget:

Allmänt

Detaljplanen går delvis i linje med översiktsplanen, markanvändning industrimark, och strider delvis mot översiktsplanen, markanvändning kust- och landsbygd samt för parker-, natur- och rekreationsområden. Övervägandet att strida mot översiktsplanen utgår från stadens mål om att skapa möjlighet för ny industrimark.

Naturmiljö

En naturvärdesinventering har tagits fram, inklusive fem fördjupade artinventeringar. Inventeringsområdet beskrivs vara av mestadels av vardagskaraktär. Totalt har 41 naturvärdesobjekt på sammanlagt 75 hektar registrerats. Tjugo särskilt skyddade fågelarter har konstaterats, eller tidigare noterats, som häckande. Drygt tjugo skyddade/fridlysta arter utöver fåglar har noterats. Några få grova träd har registrerats. Ett antal generella biotopskydd, i form av stenmurar, småvatten och alléer finns.

Planområdet angränsar i söder till Hisingsparken, som är en stadsdelspark av stor betydelse för allmänheten.

Figur som visar naturvärdesklassningen enligt naturvärdesinventeringen.

Exploatörens intentioner är att områdena B och C ska förbli naturlika, men även omfattas av demobanor. Att upprätta demobanor kräver anmälan om miljöfarlig verksamhet enligt Miljöprövningsförordningen 30 kap. 3§.

Demobanorna förväntas utformas på de två höjderna inom delområde B och C samt genomkorsa terrängen i dalgången. De grusade terrängbanorna är i princip inte särskilt negativa för naturvärdena och kan möjligen ha en positiv effekt genom att de skapar ljusbrunnar i skogsmarker och nya habitat för störningssgynnade växter och insekter, exempelvis vägkanter, grusiga varma väglänther, övervintringsplatser för hasselsnok och andra djur. Demobanorna kan skapa barriärer genom att de hindrar individer av arter att röra sig från ett område till ett annat.

Demobanorna ska användas dagtid och ingen belysning kommer att sättas upp.

Planbestämmelser i område B och C har införts i plankartan för att begränsa hårdgöring av marken till 20 procent av fastighetsarean. Max 400 kvadratmeter komplementbyggnader får uppföras. Enligt stadsbyggnadskontoret är målet att området ska bibehållas och upplevas som naturligt samtidigt som det ger möjlighet till demobanor.

Kulturmiljö, landskapsanalys och lokaliseringsutredning

En kulturmiljöbeskrivning och landskapsanalys har tagits fram där olika landskapsrum beskrivs. Landskapsbilden och kulturmiljön har tydliga drag av det traditionella, småskaliga jordbruket med åkrar, hästhagar och betesmark.

En lokaliseringsutredning har gjorts med anledning av exploatering på jordbruksmark. Karaktäristiskt för landskapet är att den odlade jordbruksmarken ligger i dalgångarna mellan uppskjutande, idag igenvuxna urbergsformationer, vilka skapar tydliga bryn mot ett öppet landskapsrum. Jordbruksmark förväntas tas i anspråk för demobanor.

Kompensationsåtgärder

Några förslag på kompensationsåtgärder presenteras: ny våtmark, flytt av amfibier till annan våtmark/vatten i närområdet och åtgärder för föråldring av annan skog i närområdet genom exempelvis ringbarkning.

Ingen kompensationsåtgärd föreslås för ianspråktagande av jordbruksmark. Området med jordbruksmark som tas i anspråk ligger på exploitörens mark. Det är oklart vilken typ av åtgärder som kan göras mer än att undvika att jordbruksmarken tas i anspråk, vilket har prövats i lokaliseringsutredningen och inte bedömts som möjligt.

Markmiljö

En översiktlig miljöteknisk markundersökning har tagits fram. Sex jordprovpunkter visade halter över Naturvårdsverkets riktvärden för känslig markanvändning (KM). Inga föroreningshalter över Naturvårdsverkets riktvärden för mindre känslig markanvändning (MKM) har påträffats. Halter över KM av bland annat alifater³, kobolt och PFAS⁴ har påträffats inom flera områden, varav ett har använts som förvaringsyta för diverse massor och snöplogning.

Analys av grundvattnet i två provpunkter har påvisat mycket höga halter av PFAS. Huvudsakliga källområden för PFAS bedöms finnas inom planområdet och vidare utredning sker inom Volvos befintliga verksamhet. Påträffade föroreningar bedöms inte utgöra hinder för att anta detaljplanen.

³ C16-C35

⁴ PFAS eller högfluorerade ämnen är ett samlingsnamn för en stor ämnesgrupp. De är mycket svåra att bryta ner och kan ha skadliga effekter, både för människa och miljö. PFAS-ämnen är syntetiskt framställda och finns inte naturligt i miljön.

Dagvatten

En dagvatten- och skyfallsutredning har tagits fram. Privata dagvattensystem finns inom Volvo Lastvagnars fabriksområde. Efter rening och fördröjning leds dagvattnet vidare genom planområdet till markavvattningsföretag⁵. Dagvatten från planområdet leds idag till Kvillen, Holmbäcken och Osbäcken med slutrecipient Nordre Älv. Skyfall bedöms inte orsaka problem inom planområdet idag.

Planförslaget innebär en ökning av hårdgjorda ytor med ökade dagvattenflöden. För att uppnå krav på fördröjning och rening föreslås dagvatten från planområdet hanteras i vägdike samt torra och våta dagvattendammar. Andra alternativ till fördröjning och rening av dagvatten kan väljas, så länge krav om fördröjning och rening uppfylls och utrymme finns inom planområdet. Med föreslagna åtgärder anses ett genomförande av detaljplanen inte innebära någon betydande miljöpåverkan. Genomförs inte reningsåtgärder finns risker för miljön. Möjlighet att genomföra planen enligt Göteborgs riktlinjer för dagvatten- och skyfallshantering behöver utredas vidare.

Ljudmiljö

En bullerutredning har tagits fram. Bullerutredningen redovisar beräknade värden för omgivningsbuller. Utredningens nulägesbeskrivning visar att kringliggande bostäder har relativt låga bullernivåer från trafik och Volvo Lastvagnars anläggningar, vilka väl klarar gällande riktvärde. Ett hus klarar inte bullernivåerna, men detta hus hyrs inte ut till bostad.

Luftmiljö

En luftutredning har tagits fram som visar att halterna av kvävedioxid (NO₂) i planområdet är låga enligt Göteborg stads kartläggning och underskrider miljö kvalitetsnormen (MKN) med marginal. Även miljö kvalitetsmålet klaras.

Emissionerna av partiklar (PM10) väntas öka mest på Hisingsleden, vilket också är den väg där trafikflödet och andelen tung trafik ökar mest. En ökning av PM10 till följd av detaljplanens genomförande bedöms inte medföra att gränsvärden för MKN överskrids.

Mobilitet

En mobilitets- och parkeringsutredning har tagits fram. Detaljplanen ger möjlighet att flytta Stenebyvägen till nytt läge, söder om befintlig sträckning och anlägga en ny hållplats på den södra sidan av Stenebyvägen. En anslutande gång- och cykelbana föreslås längs Norra Stenebyvägen i norrgående riktning.

En förutsättning som detaljplanen och trafikförslaget förhåller sig till är att en framtida ombyggnation av Hisingsleden samt etableringen av en trafikplats vid Holmvägen och Jockeyvägen inte ska omöjliggöras.

Tillgängligheten med kollektivtrafik anses godtagbar.

Sociala förutsättningar

En social konsekvensanalys och en barnkonsekvensanalys har genomförts med representanter från olika förvaltningar inom staden samt genom kontakt med representanter för olika verksamheter i närområdet. Den norra delen av planområdet

⁵ Markavvattningsföretag är åtgärder som utförs för att avvattna mark när syftet med åtgärden är att varaktigt öka en fastighets lämplighet för något visst ändamål.

bedöms idag nyttjas som skogsmark med stigar som verkar användas för rekreation och även som ridstigar. Planområdet angränsar i söder till ett grönområde som benämns som Hisingsparken i Göteborgs översiktsplan. Hisingsparken är en stadsdelspark av stor betydelse för allmänheten. I direkt anslutning till planområdet ligger Stenebygården, en idrottsanläggning för anställda på Volvo Lastvagnars fabrik. Direkt öster om Stenebygården finns ett koloniområde med 13 odlingslotter.

Miljökonsekvensbeskrivning

Inga riksintressen eller andra områden med särskilda natur- eller kulturintressen berörs.

En miljökonsekvensbeskrivning har tagits fram. Av de studerade miljöaspekterna är det framför allt kulturmiljö, friluftsliv och naturmiljö som riskerar att påverkas negativt. Med hjälp av olika skydds- och kompensationsåtgärder bedöms den negativa påverkan minska. För olycksrisk, ljus, buller, skyfall/översvämning och grundvatten har planen bedömts medföra små negativa konsekvenser. För luftmiljö, stabilitet/sättningar, markmiljö och dagvatten har planen bedömts medföra obetydliga konsekvenser

Miljöaspekt		Konsekvenser		
Olycksrisk		Små negativa konsekvenser		
Luftmiljö		Obetydliga konsekvenser		
Ljus		Små negativa konsekvenser		
Buller		Små negativa konsekvenser		
Stabilitet och sättningar		Obetydliga konsekvenser		
Markmiljö		Obetydliga konsekvenser		
Kulturmiljö		Måttliga negativa konsekvenser		
Friluftsliv		Måttliga negativa konsekvenser		
Naturmiljö		Måttliga negativa konsekvenser		
Dagvatten		Obetydliga konsekvenser		
Skyfall och översvämning		Små negativa konsekvenser		
Grundvatten		Små negativa konsekvenser		
Positiva	Obetydliga	Små negativa	Måttliga negativa	Stora negativa

Sammanfattande konsekvenser av planförslaget för studerade miljöaspekter jämfört med nollalternativet⁶.

Grönytefaktorer

Grönytefaktorn är beräknad på kvartsmark till 0,48, på allmän plats för gata till 0,4 och på allmän plats för natur till 0,79. Sammanfattningsvis överstiger planförslaget de nivåer som är satta i stadens målbild av grönytefaktorer.

Miljömål

Det har bedömts hur planen påverkar nationella och regionala miljömål och mål i Göteborgs stads miljö- och klimatprogram med relevans för planförslaget. Detta beskrivs i den bilagda miljökonsekvensbeskrivningen och i planbeskrivningen på sidan 71-74. I tabellen nedan framgår ordagrant vad som står i planbeskrivningen.

⁶ MKB, COWI, 2023

Naturen: Göteborg har en hög biologisk mångfald.	Planförslaget bedöms ha en neutral påverkan då den bedöms både ha positiva och negativa konsekvenser på miljömålet. Förslaget ger möjlighet för bebyggelse och demobanor på mark som i dag är naturområden, vilket är en negativ konsekvens. Samtidigt föreslår detaljplanen allmän plats för natur på områden som tidigare inte har varit planlagda som naturområden. Dessa områdens framtid säkras därigenom att bibehållas som natur, vilket bedöms som positivt.
Naturen delmål 1: Göteborgs stad sköter och skyddar arters livsmiljöer så att naturvärdena utvecklas.	Då planförslaget ger möjlighet för ianspråktagande av mark som har naturvärdesklassningen II och III bedöms planförslaget ha en negativ inverkan på delmålet. Genom anpassning, skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder bedöms negativa effekter minskas.
Naturen delmål 2: Göteborgs stad arbetar för renare hav, sjöar och vattendrag.	Ett genomförande av planförslaget innebär en ökad avrinning från hårdgjorda ytor, men kompenseras av att reningssteg införs. Planförslaget ska se till att påverkan minimeras genom en god vattenhantering. Förutsatt att förslagen i dagvatten- och skyfallsutredningen hålls är bedömningen att ett genomförande av detaljplanen har en neutral påverkan på målet.
Naturen delmål 3: Öka den biologiska mångfalden.	Ett genomförande av detaljplanen innebär att befintlig naturmark och jordbruksmark tas i anspråk. Område för naturmark ersätts delvis av hårdgjord kvartersmark för industri och del bibehålls delvis öppen delvis hårdgjords för demobanor. Jordbruksmark förväntas tas i anspråk för demobanor. Ur den aspekten bidrar planförslaget negativt till delmålet öka den biologiska mångfalden. Samtidigt har delmålet en målsättning om att andelen allmän plats med markanvändning Natur inte ska minska. I förslag till detaljplan planläggs ytor som allmän plats för natur, mark som idag är planlagd som Trafikändamål. Planförslaget bedöms ur den aspekten bidra till möjligheten att uppnå delmålet.
Klimatet: Göteborgs klimatavtryck är nära noll.	Ett genomförande av planförslaget kan ha påverkan på målet. Ur ett bredare geografiskt perspektiv än Göteborg, kan ett genomförande av programförslaget ha påverkan på målet om att minska människans klimatavtryck. Det är ännu inte helt fastställt vilken typ av verksamheter som kommer att etablera sig inom programområdet, men en del kan ha fokus på elektromobilitet. Branschens utveckling är viktig för att minska människans klimatavtryck.
Klimatet delmål 3: Göteborgs Stad minskar klimatpåverkan från resor och transporter.	Planförslaget innebär en utvidgning/nyexploatering av verksamhetslokaler inom området, vilket ökar antalet transporter. Avseende transporter av gods bedöms planområdet vara bra beläget, i anslutning till transportled för farligt gods samt att områdets läge i förhållande till hamnen, som är en strategisk målpunkt för gods, är mycket god. Den tänkta utvecklingen av nytt kundcenter inom delområde A förväntas ha en positiv inverkan på delmålet då det placeras i direkt anslutning till fabriken där de aktuella lastbilarna som demonstreras produceras.

	Det finns möjligheter att transporter för arbetare kan ske på ett hållbart sätt, med kollektivtrafik, gång och cykel, som då inte påverkar miljömålet negativt. En ytterligare utveckling av kollektivtrafiken skulle vara fördelaktig. Planförslaget ger möjlighet för ny cykelkoppling från planområdet norrut, en koppling som saknas i dagsläget. I detta perspektiv bedöms planförslaget bidra till möjligheten att uppnå delmålet. Området är idag beläget i ett relativt perifert område i staden, sett till var göteborgarna i övrigt bor. På längre sikt, om staden utvecklas enligt översiktsplanens utpekanden med en stor utbyggnad av bostäder på Hisingen kommer planområdet bli mer integrerat i staden och resvägarna hit bli kortare från större bostadsområden. Sammantaget kan det på längre sikt innebära att delmålet kan få en högre måluppfyllelsegrad. Generellt har även fordonsflottans utveckling mot en elektrifiering viss påverkan på delmålet
Människan: Göteborgarna har en hälsosam livsmiljö	Planförslaget bedöms inte ha en negativ inverkan på miljömålet då förslaget inte bedöms försämra buller, luftmiljö och användning av skadliga ämnen. Ett genomförande av planförslaget innebär en samordning och att klustra verksamheter som kan ha negativ påverkan i en tyst miljö, men liten påverkan i en miljö som redan omfattas av liknande verksamheter.
Människan delmål 1: Göteborgs Stad minskar användningen av skadliga ämnen.	I den övergripande markmiljöutredningen som har tagits fram och bilagts handlingarna framgår att det finns föroreningar inom utredningsområdet ⁷ . Ytterligare utredningar pågår inom det befintliga miljötillståndet som Volvo Lastvagnar AB innehar. Planarbetet har gjort att föroreningen har uppdagats och vidare utredningar kommer ske, därmed bedöms planen bidra till möjligheten att uppnå delmålet.
Människan delmål 3: Göteborg Stad säkrar en god luftkvalitet för göteborgarna.	Påverkan avseende luftkvalitet från ett genomförande av detaljplanen är begränsad och det bedöms inte medföra skadliga effekter på människors hälsa. Det huvudsakliga bidraget till höga halter av luftföroreningar står vägtrafiken för. Luftföroreningar på grund av vägtrafik är låga i planområdet och tillkommande transporter från framtida industrietablering är inte av en så stor omfattning att det finns risk för höga luftföroreningshalter i området. Bedömningen är att luftkvaliteten i och i närheten av planområdet är förhållandevis god och att etablering av tänkt verksamhet inte förväntas medföra att luftkvaliteten försämras. På så vis bedöms planförslaget ha en neutral påverkan på delmålet.

⁷ Övergripande miljötekniska markundersökningen, COWI, 2022

Människan delmål 3: Göteborgs Stad säkrar en god ljudnivå för göteborgarna.	Påverkan avseende buller från plangenomförandet är begränsad och den bedöms inte medföra skadliga effekter på människors hälsa. Buller orsakad av ökad trafik till och från planområdet bedöms inte leda till överskridande av riktvärden eller en markant försämrad ljudmiljö för bostäder i närområdet. Att klustra verksamheter medför också möjlighet för andra tysta platser och områden i staden, vilket bedöms som positivt. På så vis bedöms planförslaget ha en neutral påverkan på delmålet.
---	--

Förvaltningens synpunkter

Naturmiljö

Miljöförvaltningen noterar att ett omfattande naturvårdsunderlag tagits fram, vilket ger en god bild över naturvärden inom planområdet och inom gällande detaljplan för industrin. Området innehåller ett varierat naturlandskap med öppna marker, småvatten och olika typer av skogar, allt från fuktig lövskog till hållmarkstallskog.

Känsliga fågelarter

I fågelinventeringen (bilaga 2 i naturvärdesinventeringen) pekas sex känsliga fågelarter ut som häckande arter, eller att de bedöms förekomma i eller i nära anslutning till området. Arterna är mindre hackspett, grönsångare, nattskär, entita, duvhök och hussvala. Dessa arter har speciella biotopkrav och kan förväntas vara känsliga för habitatförluster.

I naturvärdesinventeringen och bilagda fågelinventering, markeras tre områden som revir för mindre hackspett. Miljöförvaltningen påtalar att arten inte har så små revir, utan dessa platser måste ses som delar i ett större revir eller överlappande revir.

Skärmlapp från bilaga 2 i fågelinventeringen som visar inventeringsområdets avgränsning (röd markering), planområdet (vit markering) samt tre (grönstreckade) bedömda revir för mindre hackspett. Området med blå linje ligger inom detaljplanen.

Svenska forskningsrön^{8 9} visar att ett häckningsrevir för mindre hackspett i genomsnitt bör ha minst 40 hektar äldre lövträdsdominerad skog inom ett område av omkring 200 hektar. Både hona och hane hävdar delvis överlappande revir på omkring 100 hektar under en dryg månad före äggläggning. Revirets storlek ökar med lövskogens uppsplittring, så att arten behöver större arealer om skogsbestånden är små och belägna på längre avstånd från varandra.

Miljöförvaltningen bedömer att avgränsningen för reviret/revirens storlek behöver identifieras och kompletteras i naturvårdsunderlaget och planbeskrivningen inför granskningsskedet både för mindre hackspett, men även för de andra fem känsliga fågelarterna.

Tillämpningen av artskyddsförordningen gör att dessa frågor behöver besvaras i planarbetet:

- Kommer exploateringen påverka populationerna av dessa känsliga fågelarter?
- Är påverkan så stor att det riskerar att inte tillfredställande nivå för populationen kan bibehållas?

Om exploateringen påverkar populationen negativt behöver dispens från artskyddsförordningen sökas hos länsstyrelsen. Miljöförvaltningen bedömer att detta bör undvikas genom att säkra att fågelarterna kan fortsätta häcka och födosöka inom befintliga revir.

Miljöförvaltningen bedömer att planbestämmelserna inte är tillräckliga för att säkra att populationen av mindre hackspett kan bevaras på tillfredställande nivå inom området. Ytterligare utredningar behöver göras inför granskningsskedet. Planförslaget behöver eventuellt justeras beroende av resultatet. Dessutom kan förstärkningsåtgärder för fågelarterna bli nödvändiga att genomföra.

Demobanornas påverkan

Inom delområde B, C och intilliggande område inom gällande detaljplan, föreslås en demobana byggas i ett slingrande lopp genom skogen. I 3D-vyn syns, att särskilt inom delområde B, har demobanan en omfattande sträckning. Miljöförvaltningens erfarenhet av anläggning av breda stigar i naturområden är att träden som står kvar blir mer utsatta för vind och riskerar att falla. Även rotskador kan leda till att fler träd dör än de som avverkats vid själva anläggandet. Miljöförvaltningen bedömer att detaljplanen behöver kompletteras med en åtgärdsplan för naturhänsyn inom området där demobanorna är tänkta att anläggas.

Ett sakkunnigt utlåtande om hur användningen av demobanorna (buller, trafikrörelser med mera) eventuellt kommer störa djurlivet behöver komplettera naturvärdesinventeringen. Miljöförvaltningen bedömer att dessa underlag behövs till detaljplanen och inte ska skjutas fram till kommande miljötillståndsprövning.

⁸ [Reproduction and survival in the lesser spotted woodpecker. Effects of life history, mating system and age. | Lund University Publications](#) Wiktander, U. 1998

⁹ [Seasonal variation in home-range size, and habitat area requirement of the lesser spotted woodpecker \(Dendrocopos minor\) in southern Sweden — Lund University](#) Wiktander, U., Olsson, O. & Nilsson, S. G. 2001a

Jordbruksmark och lokaliseringsutredning

Miljöförvaltningen bedömer att detaljplanen inte visar varför inte annan mark kan användas än den föreslagna etableringen på jordbruksmark. Detaljplanen behöver specificeras avseende vilka ställningstaganden som ligger bakom valet att exploatera jordbruksmark.

Enligt 3 kap. 4 § miljöbalken får brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

I detaljplanen konstateras att jordbruksmark tas i anspråk för exploatering, men nästan inget tas upp från lokaliseringsutredningen. Det står att det är oklart vilken typ av åtgärder som kan göras förutom att undvika att jordbruksmarken tas i anspråk och att det inte bedömts som möjligt att undvika. Miljöförvaltningen bedömer att denna förklaring inte är tillräcklig.

Miljöförvaltningen bedömer att urvalskriterierna i lokaliseringsutredningen för frågan *Varför är förutsättningarna att ta annan mark i anspråk inte tillfredställande?* är bristfälliga. Följande urvalskriterier har använts:

- Mark i nära anslutning till befintlig huvudanläggning i Tuve, alternativt i anslutning till större transportled som underlättar en god kommunikation mellan anläggningarna och funktioner för besökare i centrum.
- Mark som ej redan är utpekad som verksamhetsområde eller utredningsområde för blandad stadsbebyggelse, planeringsreserv eller som av olika anledningar ska skyddas enligt kommunens översiktsplan eller mark som redan är föremål för planering genom detaljplaner eller planprogram.
- Mark på cirka 80 hektar som utgörs av både flack och kuperad terräng.

Miljöförvaltningen bedömer att den andra punkten i urvalskriterierna är felaktig, eftersom översiktsplanen är stadens redskap för att peka ut lämpliga platser för utveckling av verksamhetsområden. Översiktsplanens markanvändningskarta visar hur mark- och vattenområden ska användas. Det innebär att naturmark med mera, har samma tyngd som mark för verksamhetsområde. Miljöförvaltningen föreslår ett urvalskriterium som lyder *”Mark som inte är jordbruksmark”*.

Miljöförvaltningen saknar beskrivning av ett nollalternativ, det vill säga att demobanorna ligger kvar där de finns idag.

Miljöförvaltningen vill också påtala att två av stödfrågorna i kapitel 6 inte är relevanta för frågan *Är jordbruksmarken brukningsvärd*. Stödfrågorna: *Är marken taxerad som jordbruksfastighet* och *Har marken erhållit jordbruksstöd* framgår av domstolsbeslut i ärendet där saken har prövats. Det är faktiska förhållanden på platsen som avgör.

Kompensationsåtgärder

Miljöförvaltningen bedömer att föreslagna kompensationsåtgärder inte är tillräckliga.

Miljöförvaltningen noterar att det finns några delområden där det är möjligt att höja naturvärdena genom att restaurera områdena. Dessa bör läggas till i kompensationsåtgärdslistan. Miljöförvaltningen vill lyfta fram två delområden.

- Naturvärdesobjekt 42, som är ett skogskärr, där mindre vattensalamander är noterat med hjälp av eDNA-teknik och tidigare observationer av större vattensalamander finns enligt Artportalen.
- Södra delen av område C har förbättringspotential för hasselsnoksmiljöer.

Miljöförvaltningen ser även möjlighet att skapa nya ekosystemtjänster med anledning av förlust av värden knutna till odlingslandskap, till exempel att gynna blomning genom att skapa slåtterängar, hamla lövträd, ge plats för fruktbärande träd och blommande buskar som gynnar pollinering med mera.

Miljöförvaltningen bedömer att planbeskrivningen och föreslagna kompensationsåtgärder behöver utredas vidare som en del av planarbetet inför granskningsskedet.

Markmiljö

Planerad markanvändning är att klassificera som mindre känslig markanvändning (MKM). Den huvudsakliga källan för PFAS bedöms vara de brandövningsplatser som är belägna inom befintligt planområde och vidare utredning av PFAS sker inom Volvos befintliga verksamhet. Miljöförvaltningen bedömer att påträffade föroreningar inte utgör något hinder för att anta detaljplanen.

Dagvatten

Enligt dagvatten- och skyfallsutredningen kommer fosformängder från planområdet att öka efter exploateringen. Miljöförvaltningen bedömer att ytterligare åtgärder för att reducera fosfor behövs inom planområdet.

Vattendraget Kvillen ingår sedan 2021 i Kretslopp och Vattens recipientkontroll. Mätningar visar att fosforhalten i Kvillen indikerar att vattendraget har dålig status med avseende på kvalitetsfaktorn näringsämnen. När en kvalitetsfaktor ligger i den lägsta klassen, dålig status, är varje försämring att betrakta som otillåten. För Kvillen har även kvalitetsfaktorn hydrologisk regim dålig status. Miljöförvaltningen anser därför att utredningen bör kompletteras med en bedömning av påverkan på kvalitetsfaktornivå för alla relevanta kvalitetsfaktorer i både Kvillen och Osbäcken.

Av utredningens slutsatser framgår att ytterligare åtgärder för rening av dagvatten kan behövas för att detaljplanens genomförande ska vara förenligt med miljökvalitetsnormerna för vatten. Det anges även att den rening som sker genom bäckarna i markavvattningsföretaget innan dagvattnet når Kvillen och Osbäcken bör kunna tillgodoräknas som plats för rening.

Miljöförvaltningen anser att utredningen ska kompletteras, så att det tydligt framgår att det behov av rening och fördröjning som planen ger upphov till kan säkerställas inom planområdet. Miljöförvaltningen håller inte med om att den eventuella rening som sker utanför planområdet genom markavvattningsföretagens bäckar kan tillgodoräknas. Även dessa bäckars växt- och djurliv påverkas av högre halter näringsämnen och utsläpp från dagvatten. Små bäckar är dessutom ofta ännu känsligare, eftersom de ligger högst upp i avrinningsområdet och därmed har mindre flöden.

Ytterligare en aspekt att beakta är att hårdgöringsgraden i området ökar i samband med exploateringen. Detta påverkar landskapets vattenhållande förmåga och kan innebära en ökad risk för att små bäckar och diken torkar ut i torrperioder, eftersom den naturliga avrinningen förändras. Även detta bör belysas och vid behov hanteras i dagvattenutredningen.

Miljöförvaltningen anser att dagvattenanläggningar inom planområdet bör utformas så att de ger mervärden i form av ekosystemtjänster och bidrar till biologisk mångfald.

Sammanfattningsvis bedömer miljöförvaltningen att planbeskrivningen behöver förtydligas gällande dagvattenhantering och hur miljö kvalitetsnormerna för vatten ska klaras.

Ljudmiljö

Miljöförvaltningen instämmer i att buller orsakad av ökad trafik till och från planområdet inte leder till att riktvärden överskrids¹⁰.

Miljöförvaltningen noterar att det finns få bostäder i närområdet. Avståndet mellan bostäder och testbanor och vägar är tillräckligt långt för att riktvärdena ska klaras med marginal.

Det finns ett hus som ligger utanför detaljplanen intill Hisingeleden och som utsätts för höga trafikbullernivåer. Miljöförvaltningen bedömer att denna detaljplan inte kommer ha någon påverkan på bullernivån för detta hus.

Tillgänglighet

Den norra delen av planområdet nyttjas idag som skogsmark med stigar som används för rekreation och som ridstigar. Enligt planförslaget ska detta område med demobanor stängslas in. Stängslingen kommer göra naturområdet omöjligt att nyttja i så fall. Verksamheten på demobanorna kommer vara igång vardagar dagtid klockan 07-16.

Enligt 3 kap 6§ miljöbalken ska områden som är av betydelse för friluftslivet så långt som möjligt skyddas mot åtgärder. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter ska särskilt beaktas. Miljöförvaltningen bedömer att det finns ett stort värde i att närboende ska kunna nytta området övrig tid, det vill säga kvällar och helger, för promenader, ridning och rekreation och att kunna passera fritt genom området.

I översiktsplanen benämns Hisingsparken som en stadspark. Miljöförvaltningen saknar en beskrivning i stycket *Överväganden och konsekvenser* av hur Hisingsparken påverkas av den ändrade vägdragningen. Miljöförvaltningen bedömer att intrånget är litet i stadsparken, men att kompensatoriska åtgärder för arealförlusten av stadspark behöver tas fram.

¹⁰ Naturvårdsverkets ”Riktvärden för buller från väg- och spårtrafik vid befintliga bostäder” (NV-08465-15), industribuller enligt Naturvårdsverkets ”Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller”, rapport 6538 och buller från banor för motordrivna fordon enligt Naturvårdsverket allmänna råd för buller från motorbanor i NFS 2004:16.

Miljökonsekvensbeskrivning

I miljökonsekvensbeskrivningen står det att planförslaget har obetydliga konsekvenser för luftmiljö. Miljöförvaltningen bedömer att det snarare har små negativa konsekvenser, eftersom all nyexploatering leder till mer utsläpp genom bland annat ökad trafik.

Miljöförvaltningen bedömer också att konsekvensen för markmiljö bör ändras från obetydande till små negativa konsekvenser på grund av att markföroreningar hittats.

Miljöförvaltningen bedömer också att konsekvensen för dagvatten bör ändras från obetydande till små negativa konsekvenser på grund av att fosforhalterna i vattendragen ökar.

Miljömål

Miljöförvaltningen bedömer att miljömålen påverkas mer negativt än vad som beskrivs i planbeskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen. Efter att miljöförvaltningens synpunkter ovan har beaktats behöver beskrivningen av miljömålen justeras.

Miljöförvaltningen håller inte med stadsbyggnadsförvaltningen om att planen har neutral påverkan på miljömålet Göteborg har en hög biologisk mångfald. Miljöförvaltningen bedömer att den biologiska mångfalden i huvudsak påverkas negativt av att naturområden och jordbruksmark exploateras.

Människomålet *Göteborgarna har en hälsosam livsmiljö* innebär bland annat att ekosystemtjänster nyttjas för att tillgodose människors behov, nu och i framtiden. Med anledning av att området med demobanor är tänkt att stängslas in kommer naturområdet inte kunna användas av allmänheten. Denna aspekt behöver läggas till i beskrivningen av miljömålet.

Anna Ledin

Direktör

Marcus Jahnke

Avdelningschef